



## Farvegunnera (*Gunnera tinctoria*)

---

### Beskrivelse

**Videnskabeligt navn:** *Gunnera tinctoria*

**Synonymer:**

**Kaldenavn:** Farvegunnera

**Beskrivelse:** Farvegunnera er en flerårig plante som er let genkendelig med sine meget store, tornede blade<sup>1</sup>. Bladene kan blive helt op til 2 meter i diameter og planten kan række op mod to meter op<sup>1</sup>. Bladene er læderagtige og hårede på undersiden<sup>1</sup>. Blomsterstanden er omkring 1 meter høj med mange små blomster i en klase. Hver plante har 3-4 blomsterstande<sup>1</sup>. Planten er vindbestøvet men bestøves også af insekter primært bier<sup>3</sup>. Frugten er orange<sup>1</sup>. Planten kan formere sig kønnet og vegetativt<sup>1</sup>. Planten kan vokse i forskellige jordtyper, men findes i Irland ofte på mineraljorde og på relativt sur, våd jordbund<sup>2</sup>. Farvegunnera har været en populær haveplante siden midt 1900-tallet<sup>1</sup>.



Farvegunnera. Foto: Istock

### Forvekslingsmuligheder

Kan ikke forveksles med andre hjemmehørende plantearter i Danmark. Arten ligner dog *Gunnera manicata*, som den kan forveksles med<sup>2</sup>.

### Spredningsvej og nuværende udbredelse

Arten stammer oprindeligt fra Sydamerika. Arten er endnu ikke i Danmark, men den er fundet i bl.a. flere europæiske lande bl.a. Frankrig, Irland og Storbritannien, hvor den forekommer i alle dele (England, Skotland, Wales og Nordirland) og er invasiv i både Frankrig og Storbritannien. Det vurderes, at planten i fremtiden potentielt kan etableres i Danmark<sup>2</sup>.



## Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj

Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystemfunk- tioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
3	3	3	3	3	2	12	17

**Spredningspotentiale: (3).** Farvegunnera producerer mange frø (op mod 250.000 pr. plante pr. år<sup>1,3</sup>), der spredes via vind, vand og fugle. Planten kan også sprede sig vegetativt. Frøene kan spire det meste af året dog ikke om vinteren men kan i øvrigt danne en stor og langlivet frøbank<sup>3</sup>. Pga. artens symbiose med cyanobakterien *Nostoc* kan arten fiksere kvælstof, hvilket giver den mulighed for en hurtig tilvækst i det tidlige forår<sup>3,4</sup>. Planten spredes desuden via rhizomdele<sup>3</sup>. Plantens primære introduktionsvej er igennem havebrug og frø af planten, der handles over nettet<sup>2</sup>. Artens vurderes at have et stort spredningspotentiale.

**Levestedets bevarings- eller naturværdi: (3).** Planten gror i nærheden af vandløb, på vandløbsbrinker, søer, damme, kystskrænter, vejkanter og ruderater. Oftest i sandede jorder<sup>2</sup>.

**Påvirkning af hjemmehørende arter: (3).** Planten er meget konkurrencestærk især på fugtig bund og udkonkurrerer hjemmehørende arter<sup>3</sup>. Grundet dens store størrelse og tidlige vækst reducerer farvegunnera antallet af hjemmehørende arter signifikant<sup>3</sup>. Over tid kan den påvirke frøbanken i jorden og ændre artssammensætningen i denne således at diversiteten reduceres. Arten selv udgør hovedparten af de spiringsdygtige frø og den resterende del domineres af ukrudtsarter fra dyrkede arealer<sup>3,4,5,6,7</sup>. Planten vurderes at have betydelig effekt på hjemmehørende arter; en påvirkning der pga. ændringer i frøbanken er irreversibel.

**Påvirkning af økosystemer: (3).** Planten kan lede til erosion langs vandløb og i kystområder<sup>2,3</sup> og vurderes at være betydelig.

**Økonomiske effekter: (3).** Der er begrænset viden om de økonomiske effekter forbundet med farvegunnera. Udgifterne for arten vil være i forbindelse med bekæmpelse efter etablering. I New Zealand er planten etableret på stejle skrånninger, der vanskeliggør bekæmpelsen. Bekæmpelsen af arten er besværlig og omkostningsfuld. Desuden kan arten også føre til tab af landbrugsjord og medføre behov for bekæmpelse af erosion langs vandløb og kyster og blokering af dræningssystemer<sup>2</sup>. I Irland har bekæmpelsesindsatsen kostet 32.000€ i 2009. Efterfølgende vil kontrol med områderne og eventuel gentagen bekæmpelse pga. den store og langlivede frøbank yderligere øge omkostningerne<sup>2</sup>.

**Helbredseffekter: (2).** I det symbiotiske væv som planten danner med cyanobakterien *Nostoc* er målt forhøjede koncentrationer af stoffet  $\beta$ -N-Methyl amino-L-alanin (BMAA), et stof der forbindes med "the myotrophic lateral sclerosis/Parkinsonism-dementia complex"<sup>3</sup>. Da planten ikke indtages og risikoen for kontakt med selve vævet er begrænset vurderes betydningen for human sundhed at være begrænset. I forbindelse med eventuel bekæmpelse af arten bør der dog træffes afværgeforanstaltninger således at direkte kontakt med planten og sår undgås.



**Total score = 17**

## Kilder

- <sup>1</sup> CABI: <https://www.cabi.org/isc/datasheet/107826> besøgt [19-04-2018]
- <sup>2</sup> Risk Assessment of *Gunnera tinctoria* – submission for consideration of Union listing under EU IAS Regulation No. 1143/2014
- <sup>3</sup> Gioria, M., Osborne, B.A. 2013. Biological Flora of the British Isles: *Gunnera tinctoria*. *Journal of Ecology* 101, 243-264
- <sup>4</sup> Osborne, B.A., Doris, F., Cullen, A., McDonald, R., Cambell, G., Steer, M. 1991. *Gunnera tinctoria*: an unusual nitrogen-fixing plant invader. *Bioscience* 41, 224-235.
- <sup>5</sup> Gioria, M., Osborne, B.A. 2009. The impact of *Gunnera tinctoria* (Molina) Mirbel invasions on soil seed bank communities. *Journal of Plant Ecology* 2, 153-167.
- <sup>6</sup> Gioria, M., Jarosik, V., Pysek, P. 2014. Impacts of invasions by alien plants on soil seed bank communities: Emerging patterns. *Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics* 16, 132-142.
- <sup>7</sup> Gioria, m., Osborne, B. 2010. Similarities in the impact of three large invasive plant species on soil seed bank communities. *Biological Invasions* 12, 1671-1683.